

Integrerereren

Rasim Maksumic (49) har gått livets skole i integrering av flyktninger: Han var kanonskytter i Bosnia-krigen, ble krigsfange, og måtte flykte hals over hode fra hus og jobb.

MANDAL – Jeg har kjent det på min egen kropp å være flyktning. Når du mister alt, er det ubegripelig. Du tenker og tenker. Men det som lønner seg er å gjøre noe, å jobbe, sier Rasim Maksumic.

Den oppskriften har han fulgt selv. Som Ap-politiker i bystyret i Mandal bruker han sin hardt tilkjempete kompetanse. Den tidligere flyktningen var nylig med på å vedta at Mandal kommune skal bosette flyktninger de neste årene. Rasim har sine klare meninger om hvordan det bør gjøres.

I dag har Rasim fast jobb hos firmaet Dental Sør i Mandal. Han sier han har det veldig godt. For 20 år siden var det atskillig tøffere tak i livet hans, i en annen tid, et annet sted.

Stedet var Bosnia. Tiden var krigens. Han hadde kone, jobb, hus, bil, kyr. Et godt liv. Plutselig satt Rasim på en luftvernkanon, med stående ordre om å skyte ned fiendtlige fly.

– Jeg har deltatt aktivt i krigen og forsvart byen min. Det som var merkelig var at jeg ikke var redd i det hele tatt mens jeg var ute. Jeg forstår det ikke.

Muslimen Rasim Maksumic ble tatt som krigsfange og sperret inne.

– Vi slapp billig unna i motsetning til mange andre steder i Bosnia, sier han om det.

Vond tid etter krigen

Han fikk hjelp av kroater som forfalsket et garantibrev fra Tyskland, om at han ville forlate Bosnia.

Rasim hadde valget mellom to land: Tyrkia og Norge. Kona var gravid. De mente de var tryggere i Norge.

– Det var helt tilfeldig at vi endte opp i Mandal. Jeg er veldig glad det ble sånn. Det fins ikke noe bedre sted.

Men alt annet enn glede preget datoen som forandret Rasims verden for alltid.

– Vi hadde et godt liv i Bosnia. Plutselig mistet vi alt. Vi kom til Norge 1. september 1993. Det var den tyngste perioden i livet mitt. Jeg klarte ikke å forstå hvorfor jeg var i Norge. Vi hadde ikke gjort noe galt. Det er ikke lett når du har mistet alt og kommer til et fremmed land. Du kan ikke språket, har ikke jobb, du har ikke peiling på hva du skal gjøre.

Så bestemte Rasim seg for å røske opp i sitt eget liv:

– Det var mange netter uten søvn før jeg fant ut at, ok, fortid er fortid. Jeg må konsentrere meg om livet framover. Jeg må tenke på barnet. Og på

språk. Jeg må kunne snakke med folk.

Rasim begynte å jobbe litt på Kjøkkensenteret i Mandal. Det ble et vendepunkt.

– Det hjalp meg veldig å komme ut og gjøre noe. Ikke bare sitte og drikke kaffe hver eneste dag og prate om krigen. Det hjalp godt på det psykiske.

Dermed et av Rasims beste råd om riktig integrering:

– Det er den beste kombinasjonen, den beste måten å integrere på, jobbe og gå på norskkurs. Da lærer du fort. På norskkurs lærer du å si «hvordan har du det». Men i Mandal sier de jo «åssen går det». Jeg lærte at en veps stikker. Men på jobben sa de rare ting som «jeg stikker» og «sitter du på ræva», flirer Rasim.

– Med flyktninger følger penger fra staten. Det er viktig å bruke en del av disse pengene for å få flyktninger i jobb. De aller fleste har lyst til å jobbe, bare de får sjansen til å vise hva de kan.

– Få ungene i barnehage!

Neste integreringsråd er også resultat av egen erfaring:

– Det er utrolig viktig at barn av innvandrere går i barnehage! Foreldrene min bor også i Mandal. De flyktet 14 dager etter meg. De kunne passet på barna. Men vi fant ut at det var best i barnehage. Så fra de småpengene jeg tjente, betalte vi for barnehage.

– Det er derfor barna mine i dag snakker perfekt norsk. Jeg klarte ikke å lære dem ordentlig norsk. Jeg mener de på statsnivå skulle tenke sånn at våre nye landsmenn skulle gå gratis barnehage, eller sterkt subsidiert.

Drakk pils på offentlig sted

Nytt integreringsråd, fra da Rasim satt på flyktningmottak og handlet mat med en kamerat:

– Vi handlet også en pils hver. Og så satte vi oss på trappen til Øvrebyen senter og begynte å drikke. Da så folk veldig rart på oss. Vaktmesteren pratet til oss. Vi skjønte bare at han var sint, og han pekte på pilsen.

– Alle som så disse innvanderne tenkte at vi var frekke. Men det var jo kulturforskjellen. Hos oss var det helt normalt. Det er utrolig viktig at folk lærer om det norske samfunnet. Hvordan det fungerer, hva som er lov og ikke lov, høflig eller uhøflig.

Tøff kamp for å få jobb

I 1996 kastet Rasim seg over opplæring i teknisk digital tegning. En, ny tøff kamp:

– Hvis jeg skulle få jobb, måtte jeg investere i meg selv. Jeg måtte låne penger for å kjøpe min første datamaskin til 20.000 kroner. Opplæringsprogrammet var på engelsk. Jeg kunne ikke engelsk. Jeg kunne ikke data.

Kampen lønte seg. I 1997 fikk Rasim fast jobb hos Maritime Hydraulics. I 2000 byttet han til Dental Sør.

Overtalt til å bli politiker

Og så er Rasim blitt headhuntet til lokalpolitikken.

– Først sa jeg «ikke tale om». Det var jo politikk som hadde skylden for at jeg var i Norge. Så hadde Per Iversen i Ap et godt poeng: «Du er muslim, du er innvandrer. Du vet selv at en del nordmenn er skeptiske. Du må vise det riktige bildet når du har sjansen til det.» Han tenkte helt riktig. Derfor gikk jeg inn i politiken.

Han tror han kan forandre noe:

– Som sagt, jeg er innvandrer og muslim. Mange nordmenn forandrer seg når de skjønner at innvandrere ikke er som de mener å tro. Jeg tror jeg har oppnådd en del, sier Rasim Maksumic.

Av
INGE T. DALEN

«Når du mister alt, er det ubegripelig. Du tenker og tenker. Men det som lønner seg er å gjøre noe, å jobbe»

Rasim Maksumic (49)

Bosted: Brogata 25, Mandal. **Sivilstatus:** Gift, tre barn (19, 18 og 5 år). **Yrke:** Prosjekttegner i Dental Sør i Mandal. **Interesser:** Familien, sykkelturer med minstejenta, oppussing av gammelt hus. **Aktuell med:** Har nylig vært med på å vedta at Mandal kommune skal bosette flyktninger, og sagt i bystyret at det er mange ledige hus til flyktninger.